

Saako herroja huijata?

LIISA TAMMIO

Saako herroja huijata?

Liisa Tammio

Saako herroja huijata?

SAGA Egmont

Saako herroja huijata?

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1996, 2023 Liisa Tammio and SAGA Egmont

ISBN: 9788727095264

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

1

– Ei sinusta tule onnellista, jos jätät opiskelun, äidin synkkä ääni perusteli kuulokkeessa. Taustalta kuului isomummon höpötys. Häinkin halusi puhua kanssani. Äiti luultavasti huitoi kädellään ilmaa pitääkseen Kaisan loitolla.

– Ehkä ei, vastasin, ja mietin, olisiko valittava uusi näkökulma asiaan. Vanhat eivät tuntuneet purevan. – Mutta ei minusta opiskelemallakaan tule onnellista, korkeintaan filmaisteri, väitin.

– Viisastelet vaikka leikit vakavilla asioilla.

Äidin äänestä tihkui syytös: kaikki se, mitä ei koskaan sanottu ihan suoraan.

– Kuolemanvakavilla, huokasin.

– Anna nyt, minä puhun sen Annun kanssa, isomummo vaati taustalla. Minäkin toivoin, että hän olisi saanut kuulokkeen. Kaisa-mummon jutut olivat aina paljon hauskenpia kuin äidin. Etenkin tosikertomukset Kaisan omasta elämästä. Se oli ollut

vaihteleva ja sisällökäs ilman minkäänlaista akateemista koulutusta.

Enkä minä edes ollut jättämässä opiskelua lopullisesti. Luultavasti. Kolmen vuoden puurtamisen jälkeen vain oli mieleen hiipinyt katala epäily siitä, että todellista elämää elettiin jossakin muualla kuin luentosaleissa. Olisi pidettävä vähintään sapattivuosi asian tutkimiseksi.

Mutta äiti oli jyrkästi eri mieltä. Eikä minun auttanut kysyä, milloin hän alkaisi elää minun elämäni sijasta ihan ikiomaan elämäänsä.

– Keskustellaan tästä asiasta päivällisellä, äiti ilmoitti eikä jättänyt tilaa vastaväitteille. Hän osasi sanoa sanottavansa niin, että pisteen melkein kuuli.

Puhelun jälkeen tuijotin kuuloketta synkkänä. Tempoiluyrityksistäni huolimatta kuljin edelleen vahvasti talutusnuorassa. Äiti oli varmasti aloittanut sen nuoran virkkaamisen jo odotusaikana. Yritin mielessäni nähdä äidin kaksikymmentäkolmevuotiaana, pömppömahaisena ja rimpsuhameisena rouvana, joka oli kovasti ylpeä miehensä akateemisesta urasta.

Tiesin olevani ilkeä, enkä edes pysynyt totuudessa. Kaksikymmentäkolmevuotiaana äiti oli luultavasti surrut sitä, että tuleva vauva supistaisi hänen harrastuksensa ja lopettaisi nuoruuden hovit. Isän ajasta kului valtaosa uhkean uran luomiseen, eivätkä rippeetkään kohdistuneet vauvanhoitoon.

Enkä taaskaan pysynyt totuudessa. Varhaisilta vuosilta muistin lämpimän sylin, lukuhetkiä ja unilauluja. Äiti oli ollut myös onnellinen ja ylpeä työstään. Mutta hänen elämäänsä olisi pitänyt sisältyä muutakin kuin lapsenhoitoa ja häpeää omasta

epäakateemisuudesta. Isän suvun edessä hän poti ikuista alemmuuskompleksia.

Ja minun piti nyt elää kaikki se, mikä äidiltä oli jäänyt elämättä. Riippumatta siitä, mitä itse halusin.

Tartuin uudestaan puhelimeen.

– Annu tässä vielä, hei. Kuule, minä en ehdi tänään päivälliselle, on semantiikkaa ja pragmatiikkaa yliopistolla, heittelin sujuvasti.

– Niinkö?

Äiti kuulosti epäuskoiselta.

– Juu. Soitellaan, tulen joku toinen päivä. Heippa.

Enää en jäänyt tuijottamaan puhelinta. Olin päättänyt nujertaa syällisyyden. Tai sivuuttaa sen huomiotta tällä kertaa. Marssin keittokomeroon. Nyt piti pysyä liikkeessä ja aktiivisena, kasata Sirun ohjeiden mukainen opiskelijan tonnikalavoileipä, viikata pestyt vaatteet kaappiin ja kiinnittää viimeisimmät valokuvat albumiin. Mitä tahansa, mikä pitäisi loitolla äitiin tai opiskeluun liittyvät ajatukset. Illalla menisin ulos. Jos Siru ei lähtisi mukaan, menisin vaikka yksin. Todennäköisesti Siru lukisi tenttiin tai paiskisi töitä.

Opiskelijan tonnikalavoileipä oli sopivan yksinkertainen ruokalaji, ja erityisen herkullisen siitä sai, jos sen lämmitti mikrossa. Silmiä kirveli, kun leikkasin ruisleivälle sipulia. Päälle tyhjensin jääkaapissa seisonen tonnikalapurkin sisällön, ja samalla muistin taas kerran, ettei säilykkeitä Sirun ohjeiden mukaan saanut säilyttää avatussa purkissa. Jotakin erityistä terveyshaittaa siitä koitui, mutten pysähtynyt muistelemaan, mitä.

Juustokimpale löytyi alahyllyltä oliivipurkin vierestä. Koska tummien oliivien pinnalla näkyi vaaleita homelaikkuja, avasin

tiskipöydän alakaapin ja kaadoin purkin sisällön kompostorijätessankoon. Toimenpiteen jälkeen jääkaappi oli autio ja tyhjä. Pitäisi kipaista kaupassa ennen muita arkisia askareita.

Kun olin kuorruttanut opiskelijan tonnikalaleivän juustoviipaleilla ja painanut mikron hurisemaan, havaitsin, ettei minulla ollutkaan nälkä. Enkä omistanut edes koiraa, joka olisi hotkaissut tekeleen suihin. Vatsa oli ihan liian täynnä levottomia suunnitelmanpoikasia: sekaan ei mahtunut enää sipulia tai tonnikalaa.

Puolen tunnin kuluttua seisoin Sirun oven takana. Kaupassakäynti oli jäänyt, samoin vaatteiden viikkaus. Valokuvapussikin lojui edelleen kirjoituspöydällä tenttikirjapinon päällä.

Sirun ovesta luki vähän kellastunein kirjaimin: Tiukka. Lapsena Siru oli kärsinyt nimestään, nykyisin hän osasi jo vitsailla sillä. Sitä paitsi nimi jotenkin sopi Sirulle, jonka itsekuria olin aina kadehtinut. Painoin reippaasti ovikellonappia. Ahtisaari alkoi haukkua sisätiloissa välittömästi. Sirun terrierispanieli oli syntynyt samana päivänä, jona Suomi oli valinnut presidenttinsä suoralla kansanvaalilla.

Siru oli sitkeästi yrittänyt opettaa Ahtisaarta tavoille. Se oli kova karkailemaan. Pari kertaa olin osallistunut kiinniottoon, herättänyt hilpeyttä ja kummastusta kiljumalla Ahtisaarta lähiömetsikössä.

Ahtisaaren nimeksi olisi sopinut paljon paremmin Elisabeth: se oli kauniskatseinen neitikoira.

– No hei, Siru tervehti. Oikeastaan hänkin oli kaunis neiti: hoikka, ruskeasilmäinen ja tummatukkainen. Siru vain ei

joutanut juurikaan huvittelemaan. Hän yritti opiskella ilman opintovelkaa. Hän opiskeli myös ilman varakasta sukua, toisin kuin minä, joka asustin isän omistamassa kaksiossa, kävin syömässä äidin pastoja ja lasagneja ja sain pankkitililleni säännöllisesti rahaa elämistä varten. Mutta minähän opiskelinkin kahden ihmisen puolesta. Irvistin rumasti ja Siru kohotti ihmeissään kulmiaan, väisti oviaukon edestä niin että pääsin työntymään hämääseen eteiseen.

– Mikä hätänä?

– Se sama vanha.

Ahtisaari hyppäsi nuolemaan kasvojani.

– Lopeta, Siru komensi.

– Sitä minä olen suunnitellutkin, vastasin. – Lopetan tämän koko sirkuksen ja menen töihin jonkun halpahallin kassalle. Elän kertakaikkisen epäakateemisesti ja elätän itse itseni.

– Ja kun seuraava lama kaataa sinun halpahallisi, jätät työttömäksi kassauhallaksi, joka on koulutusta vailla.

– Älä sinäkin, voihkaisin. – Luulin, että ollaan ystäviä.

– Tietty ollaankin. Mutta suljetaan ovi, ettei Ahtisaari livahda omille teilleen.

– Vieläkö se on karkaillut?

– Olen luopunut toivosta ja lopettanut sen opettamisen.

Kulkekoon loppuikänsä narun jatkona.

Kuulosti kurjalta. Ilkeästi koskettavalta. Odottiko Ahtisaarta ja minua samanlainen kohtalo?

Sirun asumus oli yhtä sekainen kuin omanikin. Ero oli vain siinä, että Siru ei ehtinyt nuohota nurkkia, minä en viitsinyt. Tai jaksanut, saanut aikaiseksi. Siirsin Sirun viikkaamattomat pyykit nojatuolista sängylle ja istahdin tuoliin ilman eri kehotusta.

– Tulinko pahaan aikaan? kysyin sentään. Rapsutin toisella kädellä Ahtisaarta, joka oli parkkeerannut kumipallonsa kanssa tuolin viereen.

– Et oikeastaan. He saivat jo toisensa.

– Aha.

Siru rahoitti opiskelijaelämäänsä kirjoittamalla romanttisia kertomuksia naistenlehtiin, rohkeaa erotiikkaa miestenlehtiin ja ties mitä kaikkea muuta. Siinä sivussa hän opiskeli germaanista filologiaa. Minä kadehdin avoimesti Sirun riippumattomuutta. Työn määrää en kadehtinut.

Kun olin joskus kotona kertonut Sirun kirjoittamisista, äiti oli kalvennut rohkean erotiikan kohdalla. Sen jälkeen hän ei juurikaan ollut kysellyt Sirun kuulumisia. Mummo puolestaan oli kiinnostunut Sirun teksteistä. Ehkä isäkin oli, mutta hän ei voinut kiinnostustaan näyttää, ei uransa puolesta eikä äidin takia.

Äidin maailmankuvassa seksi ja yliopisto eivät sopineet samalle mantereelle. Joskus tuntui siltä, ettei seksi sopinut millekään mantereelle. Kai minä olin saanut alkuni henkisestä innoituksesta.

Jos äiti joskus epäili, että hänen tyttärensä oli altistunut vastakkaisen sukupuolen vaikutuksille, tutkittiin pojan tausta tarkoin. Punnittiin, paloiteltiin ja läpivalaistiin. Mikäli poikaparasta sen jälkeen oli jotakin jäljellä, ne rippeet joutivat mieluiten toisten naisten niskoille. Kullannupulle kelpaisi vain paras.

Ehkä äiti yksinkertaisesti rakasti minua liikaa.

– Huhuu! Siru tuli huutelemaan eteeni.

– Anteeksi, sanoitko jotakin?

– Olen tässä kysynyt kuusi kertaa, että aiotko todella muuttaa kurssia.

– Joo.

– ?

– Aion.

– Ja mihin suuntaan? Anteeksi pieni uteliaisuus.

– Ei aavistustakaan, vastasin aurinkoisesti. – Ja se tässä koko jutussa on kaikkein parasta. Tähän asti minun elämäni kurssi on ollut päivänselvä siitä hetkestä alkaen kun Anna-Terttu Raution raskaustikussa näkyi sininen viiva.

– Mahtoiko siihen aikaan olla olemassa kotitestejä? Ei tikkuja ainakaan, Siru epäili hymyillen.

– Sama se. Joka tapauksessa kaikki on kulkenut ennalta suunniteltuja latuja pitkin. Kun kirjoitin ylioppilaaksi, äiti valikoi yliopiston oppaista sopivan putken ja ilmoitti minut pääsykokeisiin.

– Tokko sentään ihan noin, Siru epäili edelleen. – Muistaakseni sinä pohdit itse ankarasti, menisitkö opiskelemaan suomea vai yleistä kielitiedettä.

– Se oli sitä vaihetta, kun äiti ei ollut vielä selvillä siitä, kumpi minulle sopisi paremmin...

– Mutta et sinä pahemmin pannut hanttiin.

– Sinähän tässä ystävä olet! rääkäisin. – Paljonko äiti on maksanut sinulle?

– Tsoh, tsoh, Siru tyyntytteli ja alkoi lajitella vaatteitaan. – Et sinä tykkää minusta, kun puhun näin, mutta ajattelin kouluaikana, että puberteetti-ikä ja itsenäistyminen ohittivat sinut tyystin. Vähäistä toivoa näkyi, kun sentään muutit kirjoitusten jälkeen Soittajantien kaksioon.

Tuijotin ystävääni, oletettua ystävääni. Hänen sanansa pyyhkivät kylmänä riepuna kasvojani. Ettäkö minussakin oli ollut jotakin vikaa?

– Isomummo muutti silloin meille ja tarvitsi oman huoneen, mutisin ääneen. Siru huoautti, ja se ääni alkoi suututtaa minua. Jos kerran olin niin mahdoton ihminen, miksi neiti ikuinen viisaus vaivautui olemaan ystäväni?

Nousin hitaasti tuolista.

– Istu vain alas. En minä pahalla, kuului nyt sovittelevasti. – Keitetään teetä.

Mutta minä marssin jo eteiseen. Ahtisaari poukkoili edestakaisin, kiskoi hihnaansa naulakosta.

– Annu, hei...

– Minulla on nyt puberteetti ja itsenäistymiskriisi. Näkemiin.

Suljin oven reippaasti. Ahtisaari jäi sen taakse vinkumaan pettyneenä.

Sirukin oli minua vastaan! Siru, jonka kanssa olin leikellyt paperinukkeja jo uhmaikäisenä lähipuiston kerhossa. Ellen sitten ollut ohittanut autuaasti uhmaikääkin.

Ehkä kaikki erityiset iät olivat pakkaamassa nyt kertaheitolla niskaan, vaihdevuodetkin etukäteen. Jonkinlaisia kuumia aaltoja oli havaittavissa, kun painelin sivuilleni vilkuilematta takaisin Soittajantielle. Tämä tyttö alkaisi irrotella!

Asunnolla tungin suuhuni nihkeäksi kylmenneen opiskelijan tonnikalaleivän. Maistui siinä sentään sipuli, jota olin leikellyt pihistelemättä. Enkä pihistellyt ilta-asussa tai meikissäkään. Korviin raskaat killuttimet, reilusti hohdetta poskipäihin ja huuliin. Mutristin tyytyväisenä suuta, kun esittäydin kylpyhuoneen peiliin ilmestyneelle syöjättärelle.

– Annu Rautio, fil yo, hyvää iltaa.

Peilikuva nyökkäili hyväksyvästi, aikoi olla tämän illan kaverini ja samaa mieltä kaikesta. Hyvä että joku edes.

Kesken kuhertelun ja suloisen yhteisymmärryksen soi puhelin. Ensin ajattelin antaa sen soida rauhassa. Äiti siellä vain tarkasti, olinko todella mennyt opiskelemaan semantiikkaa.

Mutta kun soiminen ei lakannut kahdessa minuutissa, harpoin puhelimeen.

– Hautaustoimisto Huttunen ja Hirmu, arkkuja osamaksulla, vastasin varustautuneena henkisesti siihenkin vaihtoehtoon, että soittaja todella olisi äiti päivällishuuruja keskeltä. Että välit biologisen synnyttäjäni kanssa katkeaisivat tämän puhelun jälkeen.

– Ennen kuin suljet, Annu, kuuntele, lateli Siru nopeasti. – Olen ihan todella pahoillani siitä, mitä sanoin...

– Mitä suotta, ei rehellisyyttä tarvitse anteeksi pyydellä, tokaisin tyyliä.

– Ole reilu... Mitä jos mentäisiin tänään yhdessä ulos? Sain pitkän jatkojutun aamupäivällä valmiiksi, eikä nyt ole erityisiä opiskelupaineitakaan.

Hetken suunnittelin vastaavani, ettei minulla ollut tänään pienintäkään aikomusta työntää nenääni ovesta ulos, mutta rehellisyys voitti. Sitä paitsi jos toinen katui noin vilpittömästi puheitaan, olisi rikollista murjoa kaksikymmentä vuotta kestänyt ystävyys lyttyyn.

– Minä olen menossa jo. Tule kantakuppilaan tunnin päästä, aloitetaan sieltä.

– Okei.

Siru järkyttyisi takuuvarmasti ulkomuodostani, saisi uusia virikkeitä tarinoihinsa... Hän ei ollut koskaan nähnyt päälläni rohkeaa, mustaa unelmaa siitä yksinkertaisesta syystä, ettei se ollut minun.

Jostakin piti loihkia asuun sopivat kengät. Vanhat, ajattomat ja korottomat läpyskäni näyttivät koomisilta Sonjan seksileningin seurana. Sonja-serkku kuului niihin sukulaisiin, joista ei pidetty suurta ääntä. Pääasiassa siksi, että hän oli äidin sukulainen, mutta myös siksi, että hän vietti primitiivistä elämää kahdensadan kilometrin päässä meistä: kaupungissa, jossa ei ollut yliopistoa eikä mitään muutakaan mainittavaa. Se oli äidin syntymäkaupunki, josta äiti onnekseen oli päässyt pois uuteen, sivistyneeseen elämään.

Mutta vielä vain siellä susirajan takana eli ihmisiä, jopa sukulaisia. Viettivät iltoja päreenvälössä ja lisääntyivät paremman tekemisen puutteessa.

Sonja oli käynyt edellisenä syksynä hummailemassa suurkaupungissa ja unohtanut lenkinsä minun sohvalleeni. Ei kuulemma tarvinnut lähettää perässä. Veisin mekon sitten kun kävisin Sonjalla.

Minä totisesti aion käydä. Se matka voisi olla ensimmäinen askel itsenäisyyden hurmaavalla tiellä. Tai toinen tämäniltaisen harppauksen jälkeen.

– Oho, sanoi Siru istuttuaan viereeni baaritiskille.

– Yleensä sanotaan hei.

– Olet näköjään ratkaissut ammatinvalintakysymyksen, Siru totesi ja virnisti. – Älä nyt katso taaksesi, mutta siellä kaikki miespuoliset laskevat kolikoitaan...

– Kolikoitaan!

Siru oli itse pukeutunut trikoo housuihin ja pitkään jumpperiin, rajannut silmänsä ja vaihtanut korvakorut.

- Otetaanko juotavaa? hän kysyi.
- Minun pitää käydä ensin ostamassa kengät.
- Kengät?
- Aivan oikein, jos sitten alkaisi kolikoiden sijaan löytyä jo visakortteja.

Kipitimme läheiseen tavarataloon viimeisillä aukiolominuuteilla. Sieltä ei saisi äidin mainostamia merkkijalkineita, mutta tarkoitus olikin välttää kaikin keinoin äidin mielen mukaista elämää. Kyllä minuun selvästi oli iskenyt kyntensä myöhästynyt puberteetti. Siru oli ollut oikeassa.

- Mikä niissä kengissä niin hauskaa on? Paitsi tietysti korot, Siru tokaisi.

- Kuule, sinä puhuit päivällä täyttä totta.
- Niinkö?

Siru näytti varaukselliselta. Hän oli selvästi päättänyt kaihtaa arkoja puheenaiheita.

- Mutta pääasia, että uhmaikä tulee sentään joskus. Minä otan nämä.

– Nuo! livahti Sirulta ennen kuin hän muisti varovaisuuteensa. Eikä loppukaan päätynyt sensuuriin: – Jos ostat nuo, on paras ajoissa selvittää, mille ensiapupoliklinikalle lähden sinua aamuyöstä kantamaan.

- Vie ylioppilaiden terveydenhuoltoon.

2

– Siis miten eilisiltä meni? kysyin tyynyn alta.

– Voi, tarina on niin tolkuttoman pitkä, etten jaksa millään selostaa alusta loppuun, Siru valitti uupuneena. – Eikä sinun jääkaapissasi ole mitään, mistä saisi voimia.

– On siellä valo. Valo on kaiken elämän edellytys. Monet kärsivät pimeyden takia depressiosta ja saavat valohoitoa, valistin tietämätöntä ystävää.

– Pitäisikö minun työntää pääni sinun jääkaappiisi? Siru kysyi.

– Kokeile ihmeessä, vaikka et sinä depressiosta kärsi.

– Enkö?

– Et. Sinä olet energinen, itsenäinen ja elämäsi tyytyväinen ihminen, väitin yhä tyynyn alta.

Uudet kengät olivat panneet vauhtia iltaan, kirjaimellisesti. Sirun synkät ennustukset olivat olleet vähällä toteutua, kun piikkikorko heti tavaratalon oven ulkopuolella oli tarttunut

Kun Annu Rautio päättää pitää sapattivuoden kolmen opiskeluvuoden jälkeen, hänen äitinsä ei ole asiasta innoissaan. “Ei sinusta tule onnellista, jos jätät opiskelun”, äiti sanoo. Mutta Annu on päättänyt, että myös luentosalien ulkopuolella on elämää, eikä hän halua alistua äitinsä jatkuviin vaatimuksiin siitä, miten elämää kuuluisi elää.

Annu hakee postinjakajan työpaikkaa, ja yllättäen posteljoonin työ tuo Annun elämään sopivasti vilinää ja vilskettä – romantiikkaa unohtamatta...

"Saako herroja huijata?" on Liisa Tammion hyväntuulinen chick lit -romaani.

Liisa Tammio (s. 1966) on suomalainen kirjailija. Hänet tunnetaan erityisesti viihhteellisistä romaaneistaan kuten “Kemiaa ja kelvottomia miehiä” sekä “Maan ilot”.